

Cümlede Anlam

Cümlede anlam, bir cümlenin taşıdığı **anlam ilişkisini** bulmaktır. Önce ipucu sözcüğü bul, sonra cümleye uygun soruyu sorarak doğrula.

1 Neden-Sonuç ve Amaç-Sonuç

- Neden-sonuç: sebep verilir, olay olmuştur.
- İpucu: çünkü, -dığı için, -den dolayı.
- Amaç-sonuç: işin hedefi verilir.
- İpucu: -mek için, amacıyla, diye.
- Kontrol: "Neden?" mi, "Ne amaçla?" mı?

2 Koşul (Şart)

- Sonuç bir şarta bağlanır.
- İpucu: -se/-sa, ise, -dığı takdirde.
- Örnek: Erken kalkarsan servise yetişirsin.
- Dikkat: "keşke" ile gelen -sa dilek bildirir.

3 Karşılaştırma

- İki şey ortak bir özellikte ölçülür.
- İpucu: kadar, göre, daha, en.
- Örnek: Kışın günler yazdan daha kısadır.
- "Kadar" olmadan da karşılaştırma olur.

4 Kesinlik ve Olasılık

- Kesinlik: konuşan emindir, şüphe yoktur.
- İpucu: kesinlikle, mutlaka, elbette.
- Olasılık: durum tahmin edilir.
- İpucu: belki, galiba, sanırım, -ebilir.

5 Gerçek-Hayal ve Öznel-Nesnel

- Gerçek: yaşanmış ya da yaşanabilir durum.
- Hayal: tasarlanan ya da imkânsız durum.
- Nesnel: herkesçe kontrol edilebilen bilgi.
- Öznel: kişisel görüş, duygu, beğeni.

İlişki, İpucu ve Örnek

İlişki	İpucu Sözcük	Örnek Cümle
Neden-sonuç	çünkü, -dığı için	Hasta olduğu için gelmedi.
Amaç-sonuç	-mek için, amacıyla	Maça yetişmek için koştu.
Koşul	-se/-sa, ise	Hava güzel ise pikniğe gideriz.
Karşılaştırma	kadar, göre, daha	Kardeşim benim kadar uzun.
Olasılık	belki, -ebilir	Yarın kar yağabilir.

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEKLER

Cümlede Anlam: adım adım 5 örnek

ÖRNEK 1 KOŞUL

"Ders çalışırsan sınavdan yüksek not alırsın." cümlesinde hangi ilişki var?

- 1 İpucu: "çalışırsan" sözcüğündeki -sa eki.
- 2 Yüksek not almak ders çalışmaya bağlı.
- 3 Sonuç bir şarta bağlanmış.

Cevap: Koşul (şart)

ÖRNEK 2 KARŞILAŞTIRMA

"Bu kış geçen kışa göre daha soğuk geçti." cümlesinde hangi ilişki var?

- 1 İpuçları: "göre" ve "daha".
- 2 Ölçülen iki şey: bu kış ve geçen kış.
- 3 Ortak özellik: soğukluk.

Cevap: Karşılaştırma

ÖRNEK 3 KESİNLİK-OLASILIK

"Yarın okula gideceğim." ve "Yarın okula gidebilirim." cümlelerini karşılaştır.

- 1 İlk cümlede şüphe yok: kesinlik.
- 2 İkincide -ebilir eki tahmin katıyor.
- 3 Tek ek değişince anlam değişir.

Cevap: 1. kesinlik, 2. olasılık

ÖRNEK 4 AMAÇ-SONUÇ

"Annemin doğum gününü kutlamak için pasta yaptım." cümlesinde hangi ilişki var?

- 1 İpucu "için": sebep de olabilir, hedef de.
- 2 "Ne amaçla?" sorusu cevap veriyor.
- 3 Cümle bir hedef bildiriyor.

Cevap: Amaç-sonuç

ÖRNEK 5 GERÇEK-HAYAL

"Keşke sihirli bir halım olsa da okula uçarak gitsem." cümlesi ne bildirir?

- 1 İpuçları: "keşke" ve dilek bildiren -sa.
- 2 Uçan halı gerçek hayatta yoktur.
- 3 Durum imkânsız, zihinde tasarlanmış.

Cevap: Hayal

MİNİ TEST

Cümlede Anlam: 10 soruda kendini dene

Ad Soyad:

Tarih:

Doğru / Yanlış:

1. "Sınava iyi hazırlanmak için erken uyudu." cümlesinde hangi anlam ilişkisi vardır?

- A) Amaç-sonuç B) Neden-sonuç
C) Koşul D) Karşılaştırma

2. Hangi cümlede neden-sonuç ilişkisi vardır?

- A) Okumak için kütüphaneye gitti.
B) Yol kapalı olduğu için geç kaldık.
C) Erken gelersen konuşuruz.
D) Ali, Can'dan daha hızlıdır.

3. Hangi cümle koşul bildirir?

- A) Su kaynarsa makarnayı atarız.
B) Makarna çok lezzetliydi.
C) Makarnayı yemek için oturduk.
D) Belki makarna yaparız.

4. "Kurallara uyarsan takımda kalırsın." cümlesinde şartı hangi sözcük bildirir?

- A) kurallara B) uyarsan
C) takımda D) kalırsın

5. Hangi cümle karşılaştırma bildirir?

- A) Kışın kar yağar.
B) Keşke denize girsek.
C) Deniz, göl kadar sakin değildi.
D) Denize girmek için koştuk.

6. "Bu yol öbür yoldan daha kısa." cümlesinde karşılaştırmayı hangi ifade sağlar?

- A) Bu yol B) kısa
C) öbür D) -dan daha

7. Hangi cümle kesinlik bildirir?

- A) Galiba otobüs kaçtı.
B) Belki yarın gelir.
C) Toplantı saat üçte kesinlikle başlayacak.
D) Sanırım hava soğuyacak.

8. "Akşam yemeğe teyzemler gelebilir." cümlesi hangi anlamı taşır?

- A) Kesinlik B) Koşul
C) Karşılaştırma D) Olasılık

9. Hangi cümle hayal bildirir?

- A) Keşke bulutların üstünde yürüyebilsem.
B) Dün parkta yürüdük.
C) Her sabah okula yürürüm.
D) Yarın sahilde yürüyeceğiz.

10. Hangi cümle nesnel bir yargı bildirir?

- A) Bu şarkı çok hüzünlü.
B) Bence en güzel ders Türkçe.
C) Bir hafta yedi gündür.
D) Bu film herkesi sıkıyor.

Cevap anahtarı

1. A · Erken uyanmanın hedefi sınava iyi hazırlanmaktır.
3. A · Makarnayı atmak, suyun kaynaması şartına bağlıdır.
5. C · "Kadar" deniz ile gölü sakinlik bakımından ölçer.
7. C · "Kesinlikle" sözcüğü şüpheye yer bırakmaz.
9. A · Bulutların üstünde yürümek imkânsız, tasarlanan bir durumdur.

2. B · Geç kalmanın sebebi yolun kapalı olmasıdır.
4. B · "Uyarsan" sözcüğündeki -sa eki şart bildirir.
6. D · "-dan daha" iki yolu uzunluk bakımından karşılaştırır.
8. D · -ebilir eki gelişin tahmin edildiğini gösterir.
10. C · Haftanın yedi gün olduğu herkesçe kontrol edilebilir.

Konunun tam anlatımı ve daha fazla soru:

tahtaapp.com/blog/dersler/6-sinif-turkce-cumlede-anlam-konu-anlatimi